

МАГІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЯЛЬКИ-МОТАНКИ

Фоміна О.В., гр. ГРС-49

Науковий керівник – ст. викл. **Н.А. Лемешева**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Рештки глибокої старовини живі й сьогодні, хоча сенс їх давно втрачений. Найглибші шари української культури зберігають пам'ять про загальнослов'янську давнину. З якої сивої давнини прийшли до нас оберіги? Як потрапили до нашого вжитку?

Оберіг як знак віри у заступництво вищих сил був відомий багатьом народам. Символом, оберігом та образом крізь віки для нас українців стала лялька-мотанка. Мета роботи полягає у дослідженні історії розвитку ляльки-мотанки, визначенні її ролі та магічного значення для українців. Сьогодні актуальним залишається необхідність збереження предметів декоративно-прикладного мистецтва, вивчення методів створення, використання, декорування ляльки-мотанки, виявлення її регіональних особливостей.

Палеологічні скульптури жінок, тварин, птахів, вирізані з бивня мамонта і оздоблені геометричним орнаментом, як прототипи іграшок і символів знайдені в Україні поблизу с. Мізин на Чернігівщині. Лялька-мотанка з'явилась близько 5000 років, коли почали вирощувати льон. За народним повір'ям захищає від злих сил, лихого ока, хвороб і нещастя. Вона безлика, з хрестом замість обличчя. Одяг є символічним: спідниця уособлює землю, сорочка – три часи: минулий, теперішній і майбутній, головний убір – зв'язок з небом. Вони бувають ігрові, обрядові і оберіги. А за типами поділяються на немовля, баба-берегиня та наречена. В основу виготовлення української ляльки покладена спіраль, яка на думку вчених є образом самої еволюції Всесвіту, який відображає плинність і вічність.

До наших днів дійшли дуже вишукані ляльки, які свідчать про талант і смак майстрів. В давнину вважали, що лялька не має бути схожою на людину, в неї може перейти душа живого власника, і тому, особливо дитячу, позбавляли ознак людськості. Виконується вона виключно шляхом намотування і несе в собі тепло, любов і турботу майстра.

Лялька-мотанка – це сакральний оберіг українського народу, який стає на одному рівні з мистецтвом вишитих рушників, мистецтвом кераміки. Цей символ єднає культури і традиції, є оберігом людської душі й долі, символом предків. Він єднає духовний простір для всіх людей.